

Remissyttrande

Handläggare

Ulrika Siira
Enheten för internationell utveckling
ulrika.siira@havochvatten.se

Datum 2025-10-14

Dnr 2025-002169

Klimat- och näringslivsdepartementet
Kn.remissvar@regeringskansliet.se
Dnr KN2025/01049

Yttrande över SOU 2025:51 Bättre förutsättningar för klimatanpassning

Inledning

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har beretts tillfälle att yttra sig över SOU 2025:51 Bättre förutsättningar för klimatanpassning. HaV:s granskning och synpunkter har avgränsats utifrån myndighetens uppdrag. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Övergripande synpunkter

Havs- och vattenmyndigheten vill lyfta att utredningen inte i någon större omfattning behandlar uppströmsperspektivet på översvämningar och vattenflöden som påverkar kusten och havet. I HaV:s uppdrag är sambandet från källa till hav grundläggande, liksom ett ekosystembaserat förhållningssätt och användningen av naturbaserade lösningar. Dessa perspektiv är centrala både för dagens miljöåtgärder och för anpassningar till ett förändrat klimat, och bör därför beaktas tydligare i det fortsatta arbetet med klimatanpassning.

Synpunkter på utredningens förslag

8.1. Klimatanpassningsåtgärder som särskilt skäl för dispens från strandskyddet

HaV tillstyrker förslaget.

HaV instämmer i vad utredningen uttalar om att tillämpningen bör vara särskilt restriktiv när det är fråga om enskilda intressen.

8.3 Öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen

HaV tillstyrker förslaget.

HaV är positiv till ledningsrätt för öppna lösningar såsom diken och andra öppna avloppsanordningar, då det kommer kunna underlätta kommunernas klimatanpassning och främja naturbaserade lösningar. Myndigheten framhåller emellertid att det behövs närmare

utredning om konsekvenserna av en ökad användning öppna dagvattenanordningar i förhållande till nedströms liggande intressen.

8.4 Dagvattensystemets kapacitet ska regleras i lag

HaV tillstyrker förslaget.

8.6. Kommunen ska i översiktsplanen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder kommunen avser att initiera

HaV tillstyrker förslaget.

HaV ser positivt på att klimatanpassningsperspektivet förstärkts i den översiktliga planeringen. Det är av stor vikt att kommunerna tar höjd för de risker som ett förändrat klimat kan innebära och på ett utförligt sätt beskriver i översiktsplanen hur man avser att hantera riskerna. HaV framhåller dock att det fortsatt behöver finnas utrymme för helhetsperspektiv och flexibilitet så att kommunerna genom att peka ut områden för åtgärder i översiktsplanens kartbild inte låser sig vid specifika åtgärder eller lösningar redan på den strategiska nivå som översiktsplaneringen hanterar. Det är viktigt att det lämnas utrymme för exempelvis naturbaserade lösningar och/eller uppströmslösningar. I många fall kan det även handla om att åtgärder behöver vidtas i en angränsande kommun.

9.2.1 Ett statligt ansvar för skyddet mot översvämningar från havet

HaV tillstyrker förslaget.

Ett statligt ansvar behövs för att kunna hantera utmaningar med stigande havsnivå som erosion och översvämning i kustområden. Att genomföra ändamålsenliga åtgärder kräver samordning över kommungränser, tydlig ansvarsfördelning och finansiella resurser vilket förutsätter ett statligt ansvar.

9.2.2 Det bör i närtid klarläggas var översvämningsskydd mot havet bör anläggas med utgångspunkt från nationella intressen

HaV tillstyrker förslaget.

9.2.3 Att tydliggöra statens roll och prioriteringar i utbyggnaden av kustskydd – en beredningsprocess i två steg

HaV tillstyrker förslaget.

HaV anser att bedömning och prioritering behöver beakta nationella intressen avseende de målsättningar som finns inom havs- och vattenförvaltningen. I utredningen anges att de myndigheter som företräder olika nationella intressen kommer att behöva delta med personal i arbetet med prioriteringar i utbyggnaden av kustskydd. Utifrån HaV:s uppdrag inom havs- och vattenförvaltning, t.ex. vad gäller ekosystembaserad akvatisk förvaltning, bör myndigheten involveras i arbetet med sådana prioriteringar.

9.2.4 Riksdagen bör besluta om statens åtagande

HaV tillstyrker förslaget.

I bilaga 2 till utredningen illustreras hur riksdagens beslut kan komma till uttryck i form av en ny lag om statliga kustskydd. I detta förslag till lagtext föreslås ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter om kustskyddens utformning. HaV framhåller att naturbaserade lösningar i första hand bör väljas vid utformning av kustskydden, vilket bland annat kan ge ökad långsiktighet.

9.2.5 Möjligheten att skydda kusterna runt Östersjön tillsammans med andra länder bör utredas

HaV avstyrker förslaget om att undersöka möjligheten att anlägga en skyddsvall som avskär Östersjön från världshaven och därmed även skyddar alla länder kring Östersjön från översvämningsrisker i havet.

HaV anser att det redan nu kan konstateras att en skyddsvall skulle medföra stora negativa miljökonsekvenser för Östersjön. HaV bedömer därför att det inte är resurseffektivt att använda medel till den föreslagna utredningen.

9.2.6 Stigande havsnivåer påverkar befintliga riksintressen

HaV tillstyrker att de myndigheter som har bedömt att områden vid kusten är av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken ges i uppdrag att värdera hur ändamålet med riksintresset påverkas av stigande havsnivåer.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anna Ledin efter föredragning av avdelningschefen Thomas Klein. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningscheferna Niclas Törnell, Mats Svensson, Eva-Britt Eklöf Petrusson, enhetschefen Catarina Hedar, samt utredaren Ulrika Siira och verksjuristen Fredrik Gustafsson medverkat.

Anna Ledin

Thomas Klein